Antidepresszívumok, neuroleptikumok

Depresszió

Depresszió

tünetei

levert hangulat
az érdeklődés és az öröm elvesztése
jelentős súlyvesztés vagy gyarapodás
álmatlanság vagy aluszékonyság
mozgáskényszer
nagyfokú fáradtság
önvád, bűntudat
csökkent gondolkodási, emlékezési, döntési képesség
öngyilkossági gondolatok, kísérlet

A központi idegrendszer kémiai szabályozása

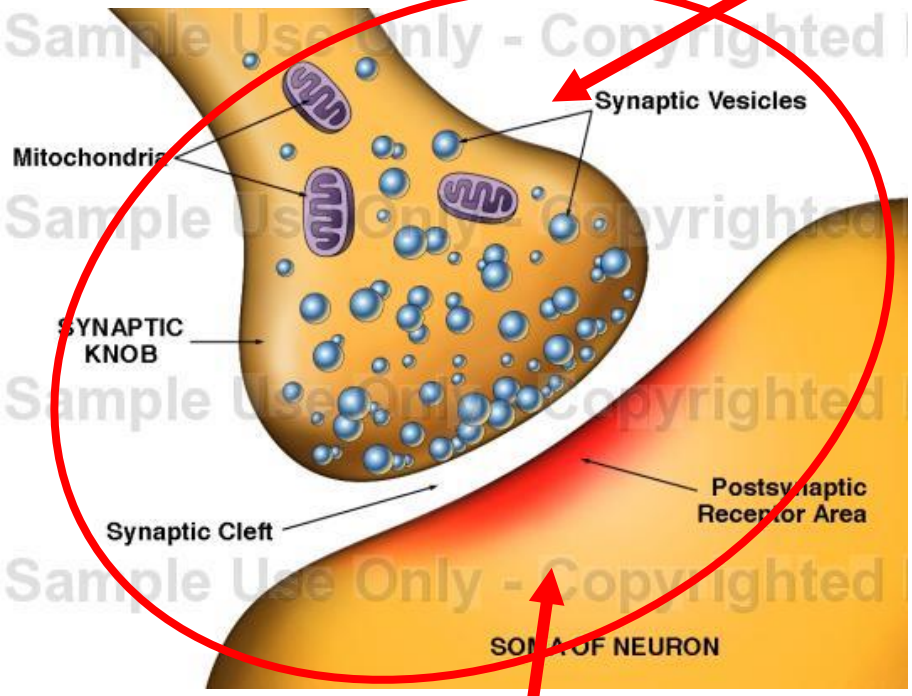
Az idegsejtek neurotranszmitterek segítségével kommunikálnak egymással. A pszichiátriai betegségekben legfontosabb neurotranszmitterek:

Neurotranszmitter	Fő hatás
Noradrenalin	éberség, motiváció
Szerotonin (5-HT)	hangulat, szorongás, alvás
Dopamin	jutalmazás, motiváció, gondolkodás
GABA	gátló neurotranszmitter
Glutamát	serkentő neurotranszmitter
Acetilkolin	memória, tanulás

Depresszió

praesynaptikus neuron

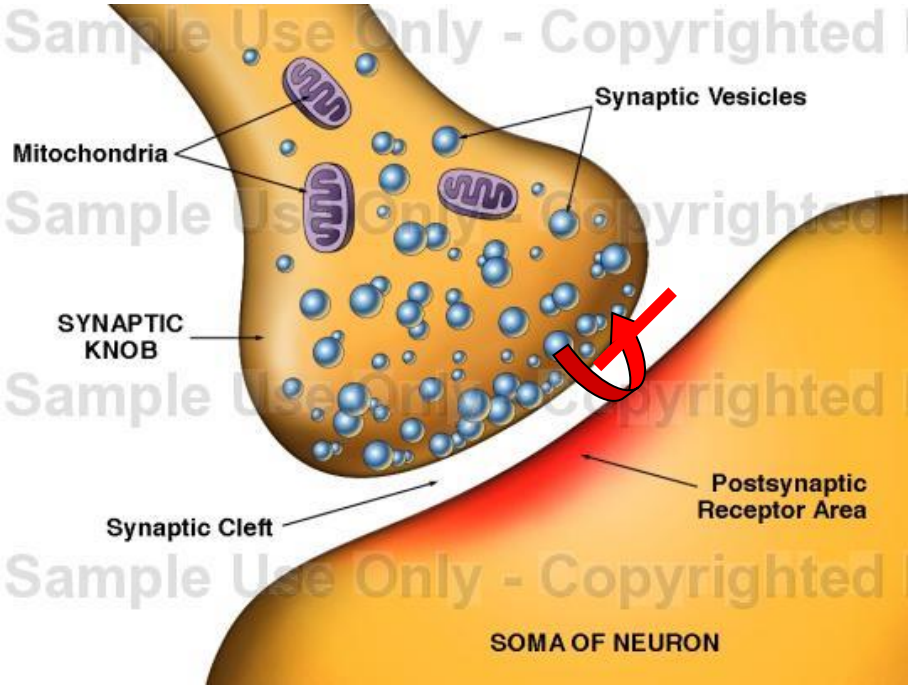

noradrenalin

szerotonin

postsynaptikus neuron

Depresszió

reuptake-gátlás

noradrenalin

szerotonin

nem szelektív

Antidepresszívumok

NA szelektív

nem szelektív

(NA=szerotonin)

szerotonin szelektív

1000	Ludiomil, Maprolu Wellbutrin Remeron Olwexia Velaxin	
100	Efectin Coaxil	
	Sapilent	
10	Melipramin Noveril	*TCA*
	Teperin	
0,1	Anafranil	
0,01	Fevarin, Prozac	
	Seroxat, Zoloft	*SSRI*
0,001	Seropram	

Antidepresszívumok

Triciklusos antidepresszív szerek (TCA)

- Használatuk mellékhatásaik miatt visszaszorulóban van.
- Hatásuk tartós, gyakori az aktív metabolit.
- Mellékhatások: szedáció (H_1-blokkolás), orthostaticus hypotensio (α_1-receptor-gátlás), szájszárazság, szikralátás, obstipatio (antimuszkarin hatás), esetenként mánia, görcs, ventricularis arrhythmia.
- Akut nagy dózisuk veszélyes (confusio, mánia, arrhythmia).
- Gyakori a gyógyszer-interakció: alkohol és más központi idegrendszeri depresszánsok, hipotenzív szerek, anticholinerg szerek.
- Tilos adni MAO-gátlókkal.

Antidepresszívumok I.

Triciklusos antidepresszív szerek (TCA)

amitriptyline	TEPERINEP 10 mg filmtabletta
clomipramine	ANAFRANIL 10 mg bevont tabletta
imipramine	MELIPRAMIN 25 mg filmtabletta
maprotiline	LUDIOMIL 25 mg filmtabletta

Antidepresszívumok II.

SSRI készítmények

citalopram

CITAGEN 10 mg filmtabletta
CITALOPRAM ORION 10 mg filmtabletta
CITALOPRAM VITABALANS 20 mg filmtabletta
CITALOPRAM-TEVA 20 mg filmtabletta
CITALOPRAM-ZENTIVA 20 mg filmtabletta
CITAPRAM 20 mg filmtabletta
SEROPRAM 20 mg filmtabletta

escitalopram

CIPRALEX 10 mg filmtabletta
ELICEA 5 mg filmtabletta
ELICEA Q-TAB 5 mg szájban diszpergálódó tabletta
ESCIGEN 10 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM ACTAVIS 10 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM GRINDEKS 5 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM SANDOZ 10 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM-RATIOPHARM 5 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM-TEVA 5 mg filmtabletta
ESCITIL 5 mg filmtabletta
LANOCIPRAM 10 mg filmtabletta
NEPANIL 10 mg filmtabletta
SCIPPA 5 mg filmtabletta
ESCITALOPRAM-ZENTIVA 5 mg szájban tabletta

fluoxetine

FLOXET 10 mg kemény kapszula
FLUOXETIN-ZENTIVA 20 mg kemény kapszula
FLUOXETINE VITABALANS 20 mg filmtabletta
PROZAC 20 mg/5 ml belsőleges oldat

fluvoxamine

FEVARIN 50 mg filmtabletta

paroxetine

APODEPI 20 mg filmtabletta
PARETIN 20 mg filmtabletta
PAROGEN 20 mg filmtabletta
PAROXAT 20 mg filmtabletta
PAROXETIN-TEVA 20 mg filmtabletta
REXETIN 20 mg filmtabletta
SEROXAT 20 mg filmtabletta

sertraline

ASENTRA 50 mg filmtabletta
SERTADEPI 50 mg filmtabletta
SERTAGEN 50 mg filmtabletta
SERTRALIN SANDOZ 50 mg filmtabletta
SERTRALIN-TEVA 50 mg filmtabletta
SERTRALIN-ZENTIVA 50 mg filmtabletta
STIMULOTON 50 mg filmtabletta
ZOLOFT 20 mg/ml koncentrátum belsőleges oldathoz
SERTRALINE ACCORD 50 mg filmtabletta

Antidepresszívumok

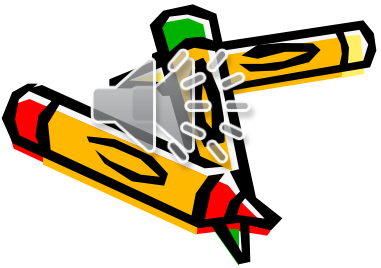
Újabb visszavételgátlók

- Terápiás értéküket tekintve hasonlóak az előző vegyületekhez

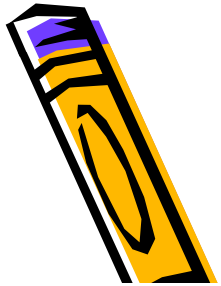
- Eltérő mellékhatásprofiljuk következtében gazdagítják a terápiás választékot

- Sok elsőként választandó antidepresszívum

- NA- és/vagy 5-HT-uptake gátló hatással rendelkeznek, ami kiegészülhet szerotoninreceptor-antagonista hatásokkal

Antidepresszívumok III.

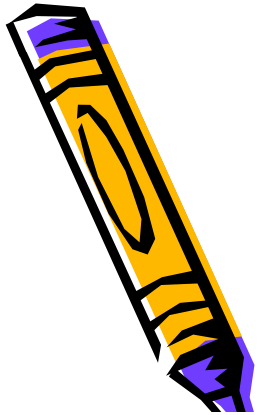

agomelatine	AGOMELATIN ANPHARM 25 mg filmt
	AGOMELATIN G.L. PHARMA 25 mg filmtabletta
	AGOMELATIN MYLAN 25 mg filmtabletta
	AGOMELATIN SANDOZ 25 mg filmtabletta
	AGOMELATIN STADA 25 mg filmtablett
	AGOMELATIN TEVA 25 mg filmtabletta
	ASSIMIL 25 mg filmtabletta
	LAMEGOM 25 mg filmtabletta
	Thymanax 25 mg filmtabletta
	Valdoxan 25 mg filmtabletta
bupropion	ELONTRIL 150 mg módosított hatóanyagleadású tabletta
	WELLBUTRIN SR 150 mg retard tablett

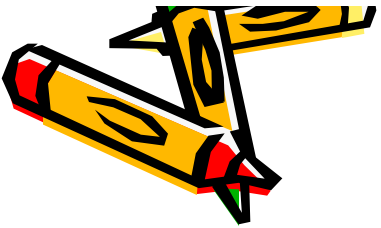

duloxetine	Ariclaim 20 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Cymbalta 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULASOLAN 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULODET 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXETIN RATIOPHARM 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXETIN SANDOZ 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXETIN STADA 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXETIN-TEVA 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Duloxetine Mylan 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Duloxetine Zentiva 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXGAMMA 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULSEVIA 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Nodetrip 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Xeristar 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Yentreve 20 mg gyomornedv-ellenálló keménykapszula
	DUCILTIA 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	DULOXETINE LICONSA 120 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
	Duloxetine Lilly 30 mg gyomornedv-ellenálló kemény kapszula
Esketamine	Spravato 28 mg oldatos orrspray
hypericin	LAIF 612 mg filmtabletta
mianserin hydrochloride	MIAGEN 10 mg filmtabletta

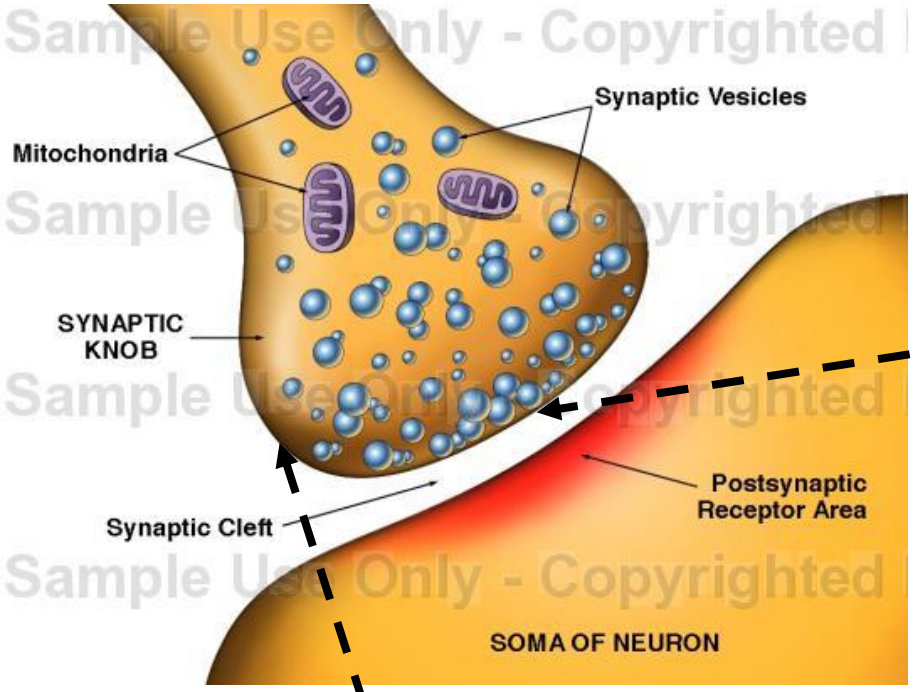
Antidepresszívumok IV.

mirtazapine	MIRTADEPI 15 mg filmtabletta
	MIRTASTAD 30 mg filmtabletta
	MIRTAZAPIN ORION 15 mg szájban diszpergálódó tabletta
	MIRTAZAPIN SANDOZ 30 mg szájban diszpergálódó tabletta
	MIRZATEN 15 mg filmtabletta
	MIRZATEN Q-Tab 15 mg szájban diszpergálódó tabletta
	MIZAPIN 15 mg filmtabletta
	MIZAPIN SOL 15 mg szájban diszpergálódó tabletta
	REMERON 30 mg szájban diszpergálódó tabletta
	YAROCEN 15 mg szájban diszpergálódó tabletta
reboxetine	EDRONAX 4 mg tabletta
St. john's wort	DR. BÖHM ORBÁNCFŰ 425 mg kemény kapszula
St. john's wort	REMOTIV EXTRA 500 mg filmtabletta
tianeptine	ANEPTINEX 12,5 mg filmtabletta
	COAXIL 12,5 mg bevont tabletta
	TIALERA 12,5 mg filmtabletta
trazodone	TRITTICO AC 75 mg retard tabletta
	AZONEURAX 75 mg módosított hatóanyag-leadású tabl
	TRITTICO XR 150 mg retard filmtabletta
venlafaxine	FALVEN 37,5 mg retard kemény kapszula
	FAXINEV 37,5 mg retard kemény kapszula
	FAXIPROL 75 mg retard tabletta
	OLWEXYA 37,5 mg retard kemény kapszula
	TAVEX 37,5 mg retard kemény kapszula
	TAVEX 150 mg retard kemény kapszula
	VELAXIN 25 mg tabletta
	VENLAFAXIN STADA 37,5 mg retard kemény kapszula
	VENLAFAXIN-TEVA 37,5 mg retard kemény kapszula
vortioxetine	Brintellix 5 mg filmtabletta
	IRSAMLA 10 mg filmtabletta
	VARESTA 10 mg filmtabletta
	BANAVIN 10 mg filmtabletta
	ETIENA 10 mg filmtabletta
	VORTIOXETIN ELPEN 10 mg filmtabletta

Depresszió

MAO-bénítás

moclobemide AURORIX 150 mg filmtabletta

Szintézis fokozása

Postsynaptikus receptorok működésének fokozása

A praeszinaptikus gátló receptorok antagonizálása

mianserin MIAGEN 10 mg filmtabletta

Neuroleptikumok

antipszichotikumok

major trankvillánsok

a súlyos elmebetegségek (mániák,skizofrénia) gyógyszerei

Skizofrénia-tünetek

Pozitív tünetek:

téveszmék (üldöztetéses, vonatkoztatásos, nagyzásos, irányításos)
hallucinációk
összefüggéstelen gondolkodás és beszéd
inadekvát érzelmek

dopaminerg rendszer túlműködése

Negatív tünetek

a beszéd szegényessége
érzelmi sivárság
külvilággal való kapcsolat zavara

sejtpusztulás

Pszichomotoros tünetek

katatónia

Skizofrénia

Dopamin-hipotézis

Az 1950-es évek: eredetileg antiallergénnek kifejlesztett gyógyszerek csökkentik a skizofrének tüneteit, ezek a szerek a Parkinson kórhoz hasonló tüneteket okoznak

A Parkinson kór kezeléséhez használt szerek – túladagolás esetén- pszichotikus tüneteket okoznak

Parkinson-kór: túl kevés
Skizofrénia: túl sok

dopamin az agy bizonyos területein

Skizofrénia

Dopamin-hipotézis

További bizonyíték: amfetaminpszichózis

hosszú ideig szedett amfetamin-származékok skizofrénia-szerű állapothoz vezetnek
az amfetamin súlyosbítja a skizofréniát
(az amfetaminok az agyi dopaminszintet emelik)

Újabb kutatások

nem a dopamin szintje magasabb a szinapszisokban, hanem több a dopamin-receptor

Skizofrénia

Dopamin-hipotézis megkérdőjelezése

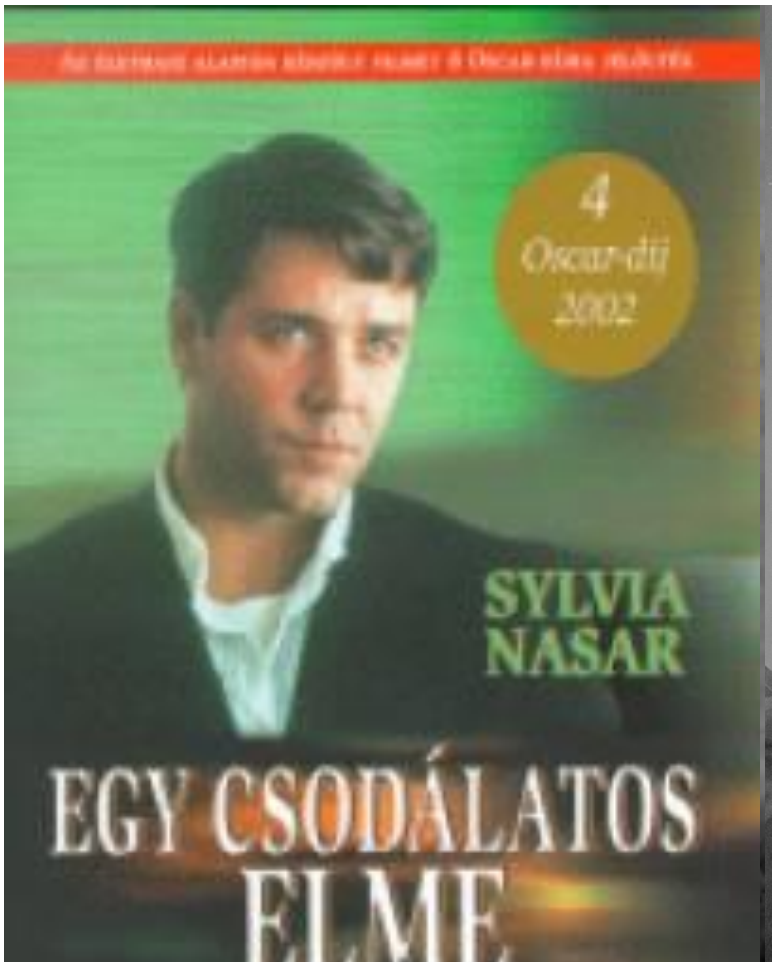
az újabb –ún. atipikus antipszichotikumoknak más a hatásmechanizmusa:
más dopamin-receptorra hatnak
a szerotonin-szintet is befolyásolják

↓

Diszregulációs hipotézis

John Nash

https://videa.hu/videok/film-animacio/egy-csodalatos-elme-2001-romantikus-drama-n0Aij7ZbneSzL6zc

Neuroleptikumok

típusos

(hagyományos)

a betegek 25-30%-a gyógyszerrezisztens

a pozitív tüneteket tudják enyhíteni
(hallucináció, téveszme, izgatottság, zavart gondolkodás)

erős szedáció és mozgáskordinációs zavarok,

remegés (parkinson-szerű tünetek)

atipusos

(új)

terápiarezisztens betegekben is hatásosak

a pozitív és negatív tünetekre is hatnak

kevesebb a mellékhatásuk, de olykor a hatékonyságuk is

nincs remegés, parkinson-szerű hatásuk

Neuroleptikumok

Mellékhatásaik

Extrapiramidális tünetek (Parkinsonismus)

Gyermekkorban növekedéselmaradás

Prolaktinszekréció fokozása (férfiakon gynecomastia)

Endorfin-felszabadulás

Szedáció

Orthostatikus hypotonia

Májkárosodás, vérképzőrendszeri károsodás

Neuroleptikumok

Tipusos szerek

N05AA01	*chlorpromazine*	HIBERNAL 5 mg/ml oldatos injekció
N05AA02	*levomepromazine*	TISERCIN 25 mg filmtabletta
		HALOPERIDOL DECANOAT-RICHTER 50 mg/ml oldatos
N05AD01	*haloperidol*	injekció
N05AD08	*droperidol*	DROPERIDOL KALCEKS 1,25 mg/ml oldatos injekció
		XOMOLIX 2,5 mg/ml oldatos injekció
N05AE03	*sertindole*	SERDOLECT 4 mg filmtabletta
N05AE04	*ziprasidone*	YPSILA 20 mg kemény kapszula
		ZELDOX 10 mg/ml belsőleges szuszpenzió
		ZIPWELL 20 mg kemény kapszula
N05AE05	*lurasidone*	Latuda 18,5 mg filmtabletta
N05AF01	*flupentixol*	FLUANXOL DEPOT 20 mg/ml oldatos injekció
N05AF03	*chlorprothixene*	TRUXAL 15 mg filmtabletta
N05AF05	*zuclopenthixol*	CISORDINOL 10 mg filmtabletta
		CISORDINOL DEPOT 200 mg/ml oldatos injekció
		CISORDINOL-ACUTARD 50 mg/ml oldatos injekció

Neuroleptikumok

Atipusos szerek

N05AH01	*loxapine*	Adasuve 4,5 mg adagolt inhalációs por
N05AH02	*clozapine*	CLOZAPINE GEROT 25 mg tabletta
		CLOZAPINE STADA 25 mg tabletta
		LEPONEX 25 mg tabletta
N05AH03	*olanzapine*	EGOLANZA 5 mg filmtabletta
		Olanzapin Apotex 10 mg filmtabletta
		Olanzapin Mylan 2,5 mg filmtabletta
		Olanzapin Teva 2,5 mg filmtabletta
		Olanzapin Viatris 10 mg filmtabletta
		Olanzapine Glenmark 2,5 mg tabletta
		Olazax 5 mg tabletta
		OLPINAT 5 mg filmtabletta
		PARNASSAN 2,5 mg filmtabletta
		Zalasta 2,5 mg tabletta
	olanzapine pamoate monohydrate	Zypadhera 210 mg por és oldószer retard szuszpenziós injekcióhoz
	olanzapine	Zyprexa 10 mg bevont tabletta
N05AH04	*quetiapine*	KETILEPT 25 mg filmtabletta
		KVENTIAX 25 mg filmtabletta
		QUESTAX XR 50 mg retard tabletta
		QUETIAPINE ACCORD 25 mg filmtabletta
		QUETIAPINE NEURAXPHARM 25 mg filmtabletta
		QUETIAPINE ORION 25 mg filmtabletta
		QUETIAPINE PASSAUER 25 mg filmtabletta
		QUETIAPINE-TEVA 25 mg filmtabletta
		SEROQUEL XR 50 mg retard tabletta
		STADAQUEL 25 mg filmtabletta
N05AH05	*asenapine*	Sycrest 5 mg nyelvalatti tabletta
N05AL01	*sulpiride*	DEPRAL 200 mg tabletta
N05AL03	*tiapride*	TIAGER 100 mg tabletta
		TIAPRIDAL 100 mg tabletta
N05AL05	*amisulpride*	AMISULPRID-RATIOPHARM 200 mg tabletta
		AMITREX 100 mg tabletta
		TALSIAN 50 mg tabletta

N05AN01	lithium carbonate	LITICARB 500 mg tabletta
N05AX08	risperidone	Okedi 75 mg por és oldószer retard szuszpenziós injekcióhoz
		PERDOX 1 mg filmtabletta
		RILEPTID 1 mg filmtabletta
		RIPEDON 1 mg filmtabletta
		RISPERDAL 1 mg/ml belsőleges oldat
		RISPERIDON ORION 1 mg/ml belsőleges oldat
		RISPERIDONE ACCORD 1 mg filmtabletta
		RISPERIDONE TEVA 25 mg por és oldószer retard szuszpenziós injekcióhoz
		RISPERIDONE TEVA 50 mg por és oldószer retard szuszpenziós injekcióhoz
		RISPONS 1 mg filmtabletta
N05AX12	aripiprazole	Abilify 1 mg/ml belsőleges oldat
		Abilify Maintena 300 mg por és oldószer retard szuszpenziós injekcióhoz
		ARICOGAN 10 mg tabletta
		Aripiprazol Mylan Pharma 5 mg tabletta
		Aripiprazol Sandoz 5 mg tabletta
		ARIPIPRAZOL STADA 10 mg tabletta
		ARIPIPRAZOL-TEVA 15 mg tabletta
		ARIPIPRAZOLE ABARTIS 5 mg kemény kapszula
		Aripiprazole Accord 5 mg tabletta
		ARIPIPRAZOLE KRKA 5 mg tabletta
		Aripiprazole Mylan Pharma 5 mg tabletta
		ARIPIPRAZOLE ORION 5 mg tabletta
		Aripiprazole Zentiva 5 mg tabletta
		ARISPPA 5 mg tabletta
		ARPILIF 10 mg szájban diszpergálódó tabletta
		ASDUTER 10 mg tabletta
		EXPLEMED 5 mg tabletta
		LEMILVO 10 mg szájban diszpergálódó tabletta
		PIPRASON 10 mg tabletta
		RESTIGULIN 10 mg tabletta

N05AX13	paliperidone	Byannli 700 mg retard szuszpenziós injekció előretöltött fecskendőben
		EGOROPAL 25 mg retard szuszpenziós injekció előretöltött fecskendőben
		Invega 3 mg retard tabletta
		Niapelf 100 mg retard szuszpenziós injekció
		PALIPEGAL 3 mg retard tabletta
		PALIPERIDON ACTAVIS 3 mg retard tabletta
		PALIPERIDON KRKA 3 mg retard tabletta
		PALIPERIDON RATIOPHARM 3 mg retard tabletta
		PALIPERIDON SANDOZ 3 mg retard tabletta
		PALIPERIDON TEVA 25 mg retard szuszpenziós injekció
		Paliperidone Janssen-Cilag International 25 mg retard szuszpenziós injekció
	paliperidone palmitate	PALIPERIDONE STADA 100 mg retard szuszpenziós injekció előretöltött fecskendőben
	paliperidone	PARNIDO 3 mg retard tabletta
		Trevicta 150 mg és Trevicta 100 mg retard szuszpenziós injekció
		Xeplion 25 mg retard szuszpenziós injekció
N05AX15	Cariprazine	Reagila 1,5 mg kemény kapszula
N05AX16	brexpiprazole	Rxulti 0,25 mg filmtabletta

Kérdések

Melyik hatásmechanizmus jellemző a MAO-gátlókra?

A) Monoamin-oxidáz enzim gátlása

B) Szerotonin receptor blokkolás

C) Dopamin lebontás fokozása

D) Noradrenalin receptor aktiválása

Kérdések

A skizofrénia pozitív tünetei közé tartozik

A) Katatonia

B) A beszég szegényessége

C) Aluszékonyság

D) Hallucinációk

Kérdések

A skizofrénia tüneteiben döntő szerepet játszó ingerületátvivő anyag:

A) Acetilkolin

B) Noradrenalin

C) Dopamin

D) Szerotonin

Kérdések

Melyik mechanizmus jellemző az SSRI antidepresszánsokra?

A) Szerotonin visszavétel gátlása

B) Monoamin-oxidáz enzim gátlása

C) Dopamin receptor antagonizmus

D) GABA-erg hatás

Kérdések

A neuroleptikumok jellemző mellékhatása:

A) Fogyás

B) Vérnyomáscsökkenés

C) Parkinsonoid tünetek

D) Halláskárosodás

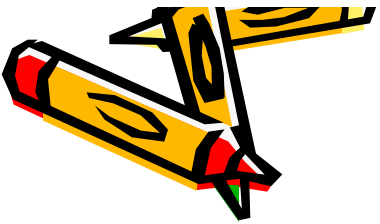

Kérdések

Reláció analízis:

A: Az első és a második állítás is igaz, és a kettő között VAN összefüggés
B: Az első és a második állítás igaz, de NINCS közöttük összefüggés
C: Az első állítás igaz, a második hamis
D: Az első állítás hamis, a második igaz
E: Mindkét állítás hamis

A tipusos (hagyományos) neuroleptikumoknak kevesebb a mellékhatása az atipusosoknál,
mert elsősorban a pozitív tüneteket szüntetik meg

Kérdések

Reláció analízis:

A: Az első és a második állítás is igaz, és a kettő között VAN összefüggés
B: Az első és a második állítás igaz, de NINCS közöttük összefüggés
C: Az első állítás igaz, a második hamis
D: Az első állítás hamis, a második igaz
E: Mindkét állítás hamis

A MAO-gátlókkal kezelt betegek kerüljék az érlelt sajtokat,
mert az ilyen élelmiszerek tiramin-tartalma hipertóniás krízist válthat ki.

Kérdések

Reláció analízis:

A: Az első és a második állítás is igaz, és a kettő között VAN összefüggés
B: Az első és a második állítás igaz, de NINCS közöttük összefüggés
C: Az első állítás igaz, a második hamis
D: Az első állítás hamis, a második igaz
E: Mindkét állítás hamis

Az SSRI szerek növelik a szerotonin visszavételét,
ezért növelik a szerotonin szintjét a szinaptikus résben.

Kérdések

Reláció analízis:

A: Az első és a második állítás is igaz, és a kettő között VAN összefüggés
B: Az első és a második állítás igaz, de NINCS közöttük összefüggés
C: Az első állítás igaz, a második hamis
D: Az első állítás hamis, a második igaz
E: Mindkét állítás hamis

Az antidepresszívumok nem hatékonyak enyhe depresszióban, mert enyhe depresszió esetén a szerotoninszint normális.

Kérdések

Reláció analízis:

A: Az első és a második állítás is igaz, és a kettő között VAN összefüggés
B: Az első és a második állítás igaz, de NINCS közöttük összefüggés
C: Az első állítás igaz, a második hamis
D: Az első állítás hamis, a második igaz
E: Mindkét állítás hamis

A depresszió kezelésében legalább 6 hónapos gyógyszerszedés javasolt, mert az antidepresszív hatás kialakulása gyakran csak hetek után észlelhető.

